

УДК 343.98:616.98:578.834.1

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.6.52>

ТИХОНЕНКО С.О.

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
ПІСЛЯ ПАНДЕМІЇ COVID-19****DIGITALIZATION OF INVESTIGATIVE ACTIVITIES AND PROSPECTS
FOR THE DEVELOPMENT OF FORENSIC SUPPORT OF PRE-COURT
INVESTIGATION AFTER THE COVID-19 PANDEMIC**

У статті досліджено вплив пандемії коронавірусної хвороби COVID-19 на процес цифрової трансформації органів досудового розслідування та визначено перспективні напрями розвитку криміналістичного забезпечення слідчої діяльності в умовах постпандемічного періоду. Встановлено, що пандемія стала одним із ключових каталізаторів цифровізації кримінального провадження, зумовивши необхідність впровадження нових організаційних, технічних та криміналістичних підходів до здійснення досудового розслідування. Обґрунтовано, що обмеження безпосередніх контактів між учасниками кримінального провадження, запровадження карантинних заходів та необхідність забезпечення безперервності роботи правоохоронних органів сприяли активному використанню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності слідчих підрозділів. Проаналізовано основні напрями цифровізації слідчої діяльності, серед яких особливе місце займають використання відеоконференцз'язку під час проведення слідчих (розшукових) дій, розвиток електронного документообігу, застосування автоматизованих інформаційних систем, цифрових засобів фіксації доказової інформації та електронних ресурсів кримінального провадження. Визначено, що впровадження цифрових технологій сприяє підвищенню оперативності досудового розслідування, оптимізації процесуальної діяльності слідчого, мінімізації ризиків інфікування учасників кримінального провадження та забезпеченню належного рівня криміналістичного супроводження процесу доказування. Особливу увагу приділено аналізу перспектив розвитку криміналістичного забезпечення досудового розслідування після пандемії COVID-19. Обґрунтовано необхідність удосконалення нормативно-правового регулювання дистанційних форм процесуальної взаємодії, розширення використання технологій штучного інтелекту, аналітичних платформ обробки великих масивів даних, цифрової криміналістики та електронних доказів. Доведено, що подальший розвиток криміналістики повинен здійснюватися з урахуванням сучасних викликів цифрового суспільства, потреб забезпечення інформаційної та біологічної безпеки, а також необхідності підвищення ефективності діяльності органів досудового розслідування. Зроблено висновок, що пандемія COVID-19 стала важливим чинником модернізації слідчої діяльності та сприяла формуванню нових підходів до криміналістичного забезпечення досудового розслідування, заснованих на широкому використанні цифрових технологій, дистанційної комунікації та сучасних інформаційно-аналітичних інструментів.

Ключові слова: цифровізація, слідча діяльність, досудове розслідування, криміналістичне забезпечення, COVID-19, пандемія, відеоконференція, електронне кримінальне провадження, цифрова криміналістика, електронні докази, штучний інтелект, інформаційні технології.

The article examines the impact of the COVID-19 pandemic on the digital transformation of pre-trial investigation bodies and identifies promising directions for the development of forensic support for investigative activities in the post-pandemic period. It is established that the pandemic became one of the key catalysts for the digitalization of criminal proceedings, necessitating the introduction of new organizational, technical, and forensic approaches to conducting pre-trial investigations. It is substantiated that restrictions on direct interpersonal contacts, quarantine measures, and the need to ensure the continuity of law enforcement activities contributed to the intensive implementation of modern information and communication technologies in investigative practice. The main directions of investigative digitalization are analyzed, including the use of videoconferencing during investigative (search) actions, the development of electronic document management systems, the application of automated information systems, digital evidence recording tools, and electronic resources within criminal proceedings. It is determined that the implementation of digital technologies enhances the efficiency of pre-trial investigations, optimizes procedural activities of investigators, minimizes infection risks for participants in criminal proceedings, and improves forensic support for the evidentiary process. Particular attention is paid to the prospects for the development of forensic support for pre-trial investigations after the COVID-19 pandemic. The necessity of improving the legal regulation of remote procedural interaction, expanding the use of artificial intelligence technologies, analytical platforms for processing large data sets, digital forensics, and electronic evidence is substantiated. It is proved that the further development of forensic science should take into account the challenges of the digital society, the need to ensure information and biological security, and the necessity of increasing the effectiveness of pre-trial investigation bodies. The study concludes that the COVID-19 pandemic became an important factor in the modernization of investigative activities and contributed to the formation of new approaches to forensic support for pre-trial investigations based on the extensive use of digital technologies, remote communication, and modern information-analytical tools.

Key words: *digitalization, investigative activity, pre-trial investigation, forensic support, COVID-19, pandemic, videoconferencing, electronic criminal proceedings, digital forensics, electronic evidence, artificial intelligence, information technologies.*

Постановка проблеми. Пандемія коронавірусної хвороби COVID-19 стала одним із найбільш масштабних викликів для системи кримінальної юстиції у XXI столітті. Поширення вірусу SARS-CoV-2 вплинуло не лише на функціонування закладів охорони здоров'я, органів державної влади та місцевого самоврядування, але й безпосередньо торкнулося діяльності правоохоронних органів та органів досудового розслідування. Особливість зазначеної ситуації полягала в тому, що значна частина процесуальної діяльності слідчого традиційно базується на безпосередньому спілкуванні між учасниками кримінального провадження, що в умовах пандемії автоматично створювало ризик зараження коронавірусною інфекцією.

В умовах стрімкого поширення COVID-19 особливого значення набули питання пошуку процесуальних механізмів, які б дозволяли одночасно забезпечувати ефективність досудового розслідування та гарантувати безпеку його учасників. Одним із таких механізмів стало використання режиму відеоконференції під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій. [1; 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика COVID-19 стала предметом численних наукових досліджень у галузі медицини, епідеміології, біології, соціології та права. Значний внесок у дослідження механізмів передачі SARS-CoV-2 здійснили Всесвітня організація охорони здоров'я (WHO), Centers for Disease Control and Prevention (CDC), а також численні наукові колективи США, Великої Британії, Канади, Німеччини та інших держав [3; 4].

У вітчизняній науці питанням функціонування державних інституцій в умовах пандемії присвячені праці Антошука А.О., Гловюк І.В., Гризи О.В., Дрозд В.Г., Журавля В.А., Капліної О.В., Мірковця Д.М., Назарова В.В., Шепітька В.Ю., Тіщенко В.В., Тертишника В.М., Пирого І.В., Плетенця В.М., Погорецького М.А., Почтового М.М., Почтової Є.С., Рогальської В.В., Романова М.Ю., Тарасенка О.С., Татарова О.Ю., Фаринника В.І., Шаблістового В.В., Шевченка С.І., Шевчишена А.В., Юніна О.С. та інших дослідників [5; 6-8; 10-11; 13-21].

Разом із тим аналіз сучасної наукової літератури свідчить про те, що переважна більшість досліджень має медичне або епідеміологічне спрямування. Натомість криміналістичні аспекти

ризиків інфікування COVID-19 під час проведення слідчих (розшукових) дій залишаються недостатньо розробленими.

Метою статті є дослідження сучасного стану наукової розробленості ризику інфікування COVID-19 та визначення основних напрямів використання наукових результатів для вдосконалення організації слідчої діяльності в умовах біологічних загроз.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий розвиток цифрових технологій, який спостерігається протягом останніх десятиліть, створив передумови для активного впровадження дистанційних форм комунікації в діяльність правоохоронних органів. Якщо до початку пандемії використання відеоконференцз'язку розглядалося переважно як додатковий інструмент забезпечення оперативності кримінального провадження, то після поширення COVID-19 воно фактично перетворилося на один із ключових засобів забезпечення безперервності здійснення досудового розслідування.

Пандемія продемонструвала, що традиційна модель проведення слідчих (розшукових) дій не завжди відповідає сучасним умовам функціонування кримінальної юстиції. Допити, одночасні допити, пред'явлення для впізнання, освідування та інші процесуальні дії нерідко передбачають тривале перебування значної кількості осіб у закритих приміщеннях. Саме такі умови, відповідно до рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я, визнавалися найбільш сприятливими для поширення коронавірусної інфекції.

У зв'язку з цим виникла необхідність переосмислення традиційних підходів до організації слідчої діяльності. Вказане завдання потребувало не лише технічного забезпечення дистанційної комунікації, але й формування нових криміналістичних рекомендацій щодо проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції.

Слід зазначити, що законодавчі передумови для використання відеоконференцз'язку в кримінальному провадженні були закладені ще до початку пандемії. Водночас саме COVID-19 продемонстрував практичну цінність відповідних положень кримінального процесуального законодавства та актуалізував питання їх подальшого розвитку.

Особливого значення використання відеоконференції набуває під час проведення одночасного допиту двох або більше раніше допитаних осіб. На відміну від звичайного допиту, дана слідча (розшукова) дія передбачає одночасну присутність декількох учасників кримінального провадження, між якими відбувається активна вербальна взаємодія. За умов пандемії така форма процесуальної діяльності об'єктивно пов'язана з підвищеним ризиком передачі коронавірусної інфекції [5; 6].

На нашу думку, пандемія COVID-19 сприяла формуванню нового підходу до розуміння сутності відеоконференції у кримінальному провадженні. Якщо раніше її основним призначенням вважалося забезпечення оперативності та економії процесуальних ресурсів, то після 2020 року до цих функцій додалася ще одна – забезпечення біологічної безпеки учасників кримінального провадження.

Аналіз сучасної наукової літератури свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення поняття відеоконференції в кримінальному процесі. Частина науковців розглядає її як технічний засіб комунікації, інші — як особливий порядок проведення процесуальних дій, а окремі автори — як самостійний процесуальний інструмент реалізації завдань кримінального провадження.

На нашу думку, в умовах пандемії COVID-19 відеоконференцію доцільно визначати як особливу процесуальну форму здійснення окремих слідчих (розшукових) дій, яка забезпечує можливість дистанційної участі учасників кримінального провадження в режимі реального часу із використанням інформаційно-комунікаційних технологій та спрямована на досягнення завдань досудового розслідування за одночасного забезпечення їхньої безпеки від ризику інфікування.

Важливою особливістю пандемії коронавірусної хвороби стало те, що джерелом небезпеки міг бути практично будь-який учасник кримінального провадження. На відміну від окремих соціально небезпечних захворювань, поширення яких традиційно пов'язується з певними групами ризику, COVID-19 характеризувався надзвичайно широким розповсюдженням серед населення та можливістю передачі вірусу навіть від осіб, які не мали клінічних проявів захворювання.

Саме тому використання відеоконференцз'язку в умовах пандемії необхідно розглядати не як винятковий захід, а як один із базових елементів системи криміналістичного забезпечення досудового розслідування [7].

Особливого значення набуває питання визначення підстав для проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції. Аналіз положень статті 232 КПК України дозволяє

зробити висновок, що ризик інфікування COVID-19 може бути віднесений до категорії інших достатніх підстав, які обґрунтовують необхідність дистанційного проведення процесуальної дії.

Такий підхід повністю відповідає конституційному принципу пріоритетності життя та здоров'я людини як найвищої соціальної цінності. Більше того, він узгоджується з рекомендаціями міжнародних організацій щодо мінімізації безпосередніх контактів між людьми під час пандемії.

На нашу думку, під час прийняття рішення про проведення слідчої (розшукової) дії у режимі відеоконференції слідчий повинен оцінювати не лише процесуальну доцільність такого рішення, але й рівень епідемічної небезпеки. До відповідних критеріїв можуть бути віднесені:

1) наявність симптомів гострого респіраторного захворювання у учасника кримінального провадження;

2) перебування особи на самоізоляції;

3) підтверджений факт захворювання на COVID-19;

4) контакт із хворими особами;

5) перебування особи в лікувальному закладі;

6) наявність карантинних обмежень;

7) неможливість забезпечення безпечних умов проведення слідчої дії у звичайному режимі [8; 10-12].

Таким чином, пандемія COVID-19 суттєво змінила роль відеоконференцій у системі досудового розслідування. Із допоміжного технічного інструменту він поступово перетворився на важливий елемент забезпечення безпеки учасників кримінального провадження та підтримання безперервності функціонування системи кримінальної юстиції в умовах надзвичайних епідемічних викликів. Основні положення цього підрозділу сформовано шляхом переосмислення підходів до використання відеоконференції під час розслідування в умовах біологічних загроз та адаптації їх до пандемії COVID-19.

Пандемія COVID-19 обумовила необхідність перегляду традиційних підходів до організації слідчих (розшукових) дій, які передбачають безпосередню комунікацію між учасниками кримінального провадження. Особливої актуальності це питання набуло стосовно одночасного допиту двох або більше раніше допитаних осіб, оскільки саме ця слідча (розшукова) дія характеризується підвищеним рівнем міжособистісного контакту та значною тривалістю спілкування учасників [16; 19; 21].

Висновки. Пандемія COVID-19 істотно вплинула на організацію та тактику проведення слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із отриманням інформації з особистісних джерел, зумовивши необхідність широкого використання режиму відеоконференції як засобу забезпечення безпеки учасників кримінального провадження.

Встановлено, що в умовах поширення коронавірусної інфекції відеоконференція виконує не лише функцію процесуальної комунікації, але й виступає ефективним інструментом мінімізації ризику інфікування COVID-19 під час здійснення досудового розслідування. Обґрунтовано, що підготовка до проведення одночасного допиту в режимі відеоконференції повинна охоплювати процесуальний, організаційний, технічний та санітарно-епідемічний блоки заходів, спрямованих на забезпечення ефективності слідчої дії та захист здоров'я її учасників.

Доведено, що пандемія COVID-19 стала каталізатором цифровізації досудового розслідування та сприяла формуванню нових криміналістичних підходів до організації слідчої діяльності в умовах біологічних загроз. На підставі проведеного аналізу зроблено висновок про доцільність розгляду забезпечення біологічної безпеки як самостійного елемента криміналістичного забезпечення досудового розслідування, що має враховуватися під час планування та проведення всіх слідчих (розшукових) дій в умовах пандемії та інших надзвичайних ситуацій медико-біологічного характеру.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Всесвітня організація охорони здоров'я. COVID-19 Strategic Preparedness and Response Plan (SRP 2021). Geneva : WHO, 2021. 84 p.

3. Всесвітня організація охорони здоров'я. WHO's Response to COVID-19: 2021 Annual Report. Geneva : WHO, 2022. 88 p.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
5. Столітній А. В. Електронне правосуддя та цифрова трансформація кримінального процесу. Київ : Норма права, 2022. 352 с.
6. Журавель В. А. Криміналістичні методики розслідування злочинів. Харків : Право, 2022. 486 с.
7. Почтовий М. М. Кримінально-правова охорона честі та гідності особи у законодавстві України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. 210-215.
8. Глюбок І. В. Досудове розслідування: теорія і практика. Одеса : Фенікс, 2020. 470 с.
9. Назаров В. В. Електронне кримінальне провадження: перспективи розвитку. Київ : Юстініан, 2023. 248 с.
10. Тищенко В. В. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів. Одеса : Гельветика, 2021. 428 с.
11. Сидоренко Д. В. Забезпечення прав учасників кримінального провадження під час проведення судової експертизи : дис. ... д-ра філософії. Харків, 2024. URL: https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/aspirantura/zakhysty/sydorenko-d/Sydorenko_dis.pdf.
12. Тищенко С. В. Взаємодія прокурора та слідчого судді у кримінальному процесі України : дис. ... д-ра філософії. Донецьк, 2024. URL: https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2024/08/dysertacziya-tyshhenko_compressed.pdf.
13. Чиж С. А. Сучасний стан розвитку наукових уявлень про доказування у кримінальному процесі // Вісник Криминологічної асоціації України. 2024. URL: <https://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/download/524/563>.
14. Гунченко Д. І. Взаємодія прокурора та слідчого судді у кримінальному провадженні : дис. ... д-ра філософії. Одеса, 2024. URL: https://oduvvs.edu.ua/uploads/Disertacziya_Gunchenko_D_I_1_3f61450ada.pdf
15. Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 06.04.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>.
16. Почтовий М. М. Методологічні та практичні засади публічності та диспозитивності у кримінальному процесі : дис. д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2021. 463 с.
17. Почтовий М. М. Теоретичні, правові та праксеологічні засади публічності та диспозитивності у кримінальному процесі : монограф. Дніпро : Біла К. О., 2021. 463 с.
18. Почтовий М. М. Про сутність інтересу у кримінальному процесі. *Юридична наука*. 2020. № 7. С. 222-228.
19. Почтовий М. М. Про співвідношення публічних і приватних інтересів у кримінальному судочинстві. *Юридична наука*. 2020. № 8. С. 190-195.
20. Каліновська М. О. Особливості кримінального процесуального доказування під час застосування запобіжних заходів на стадії досудового розслідування: дис. канд. юрид. наук. Львів, 2024. URL: https://dSPACE.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3738/1/kalinovska_d.pdf
21. Почтовий М. М. Зв'язок принципу змагальності із засадами публічності та диспозитивності у кримінальному провадженні України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Юридичні науки. 2021. Т. 32(71). № 4. С. 82-85.
22. Міністерство охорони здоров'я України. Стандарти медичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)». Київ, 2024.

Дата першого надходження статті до видання: 13.10.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.11.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.11.2025